

Nehéz kérdés a megbocsátás. A Biblia egyik fő parancsa, mégis az egyik legnehezebb dolog, amit Jézus kér tőlünk, jóllehet soha olyat nem vár tőlünk, amire nem tesz képpé. Érzéseinket, haragunkat, fájdalmunkat, sebeinket a legemberfeleltibb feladat elengedni, hisz mi másból állna az ember, ha nem érzésekből, fájdalmakból és sebekből. Ha azt veszi el tőlünk valaki, ami a legértékesebb számunkra, elképesztő erőfeszítésbe kerül nagyvonalúnak lenni és megbocsátani.

„Mert ha az embereknek megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok.

Ha pedig nem bocsátotok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.”

(Máté 6,14–16)

méhez, Nadához (Hristina Popović), hogy az apjával töltött közös reggeli után sietségében ott hagyja dohányát az asztalon. Idősödő apja, Ranko (Aleksandar Berček) ragyog a boldogságtól, hogy szeme fénye újra itthon van,

együtt töltött perc hatalmas érték. Nadát csodálatos újra közelben tudni. A fronton töltött borzalmas percekben és a folyamatos puska-zajban Marko ezekről a pillanatokról ábrándozott. Pár óra, amíg a kedvese végez a munká-

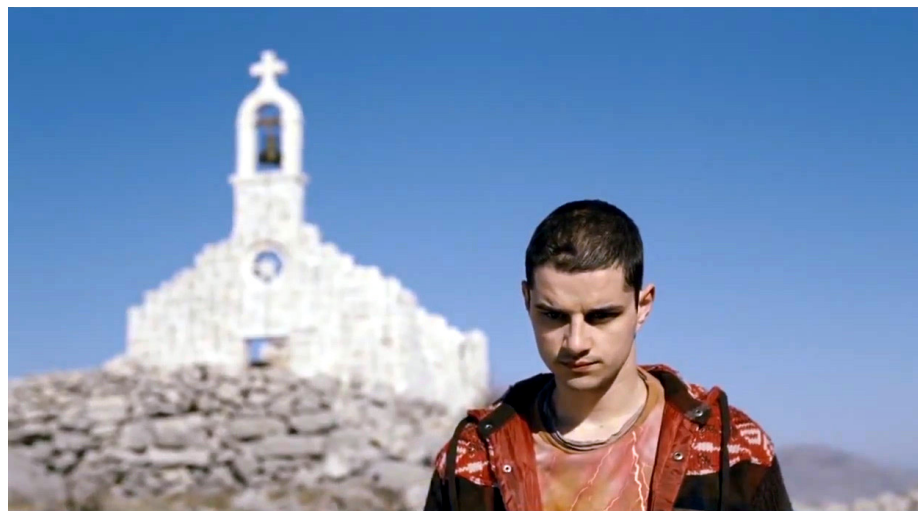

Templom a dombon

(Krugovi)

Egy apa, aki ebédre várja egyetlen fiát, de az soha többet nem jön haza. Egy orvostanhallgató, akinek a saját szemével kell végignéznie legjobb gyerekkori barátja halálát. Egy szerelmes fiatal lány, aki úgy tudja, munka után karjaiban tarthatja, mégis elveszti vőlegényét. Egy dohányárus, aki azért él, mert helyette másvalakit öltek meg. Ranko, Nebojsa, Nada, Haris – mind a négyen egy embert gyászolnak: Markót, a fiatal katonát, aki, amikor eltávoztást kap a frontról, néhány napra hazatér szülővárosába, hogy meglátogassa apját, legjobb barátját és menyasszonyát. A háború napi szintű fenyegetettsége után jó érzés végre a biztonságot jelentő otthont élvezni. Dubrovnik és Montenegró között félúton, a bosnyák hegyek ölelésében fekszik a soknemzetiségű Trebinje. A harcok közepette Marko (Vuk Kostić) ebbe a városkába tér haza pár nap szabadságra. 1993-at írunk, amikor Bosznia-Hercegovinában dúl a szerbek, a horvátok és a bosnyákok közötti háború. A muszlim bosnyákok többsége úgy döntött, Trebinje városában marad.

Többek között Haris (Leon Lučev) is, aki egy aprócska dohánybolt tulajdonosa a főtéren. Marko mindig nála veszi a füstszűrő nélküli Drinát, amit szív. Van ugyan még neki egy dobozzal, de ébredés után úgy rohan szerel-

és gondoskodhat róla akár csak pár napig is. Hosszú évek óta egyedül neveli egy szem fiát, s minden napja aggódással telik, vajon ma nem veszett-e oda Marko a harcokban. A két férfi pár szót beszél csak reggeli közben, hisz a katona siet szíve választottjához, de ebben a rövid apa-fia együttlétben hatalmas szeretet van. „Visszavárlak ebédre!” – hangzanak Ranko utolsó, fiához intézett szavai. A szerelmesek, amint találkoznak, elárasztják egymást csókokkal, ölelésekkel. A háború mindent felértékel, és ők is pontosan tudják, hogy minden

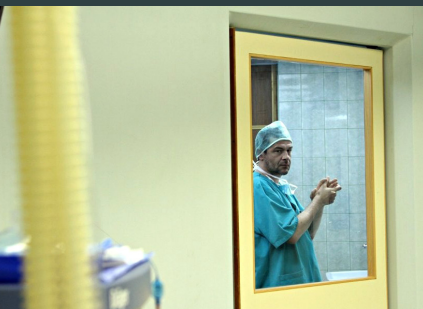
ban, s újra egymáséi lehetnek. Nagy szerelem az övék. Bár fiatalok, nincs kétségük abban, hogyha ez az egész örület véget ér, örökre összekötik életüket. Csak addig kell valahogy túlélni, csak addig kell valahogy kibírni... Miután meglepi pár percre Nadát a munkahelyén, Marko a legjobb barátjáról, Nebojsáról (Nebojša Glogovac) sem feledkezik meg. Még ajándékot is hozott neki a frontról. A két régi pajtás úgy ismeri a másikat, mint a tenyerét. Nagyon közel állnak egymáshoz, igaz barátság köti őket össze.

A cigarettavásárlás után Marko és Nebojsa a ragyogó napsütésben kiülnek beszélgetni a főtérre. Jókat nevetnek, de egy idő után arra lesznek figyelmesek, hogy három katona azt a békés muszlimot veri és rugdossa, aki az előbb nekik adott el cigarettát. Marko nem bírja tovább tétlenül nézni. A többi járókelő direkt oda sem néz, úgy tesz, mintha nem lenne se szeme, se füle. Ő az egyetlen, aki közbeavatkozik. Odamegy és higgadtan csak annyit kér társaitól: „Hagyjátok békén!” Todor (Boris Isaković) a főkolompós a három közül. Ő kötött bele ok nélkül a szelíd Harisba, és ő hergeli másik két társát. Épp füstszűrő nélküli Drinát akart vásárolni, de ez a mocskos muszlim direkt ki akar vele packázni, és azt hazudja, hogy elfogyott. Pedig Haris tényleg az utolsó két dobozt adta el Markónak. A közbeavatkozásnak hála az

fiával együtt elbújtatni bosszúittas férje elől. Nada tőle kér segítséget, hisz egykor vőlegénye is segített a boltoson. Ranko, a gyászoló apa, látva azt, hogy a háború milyen romokat hagyott maga után, elhatározza, építéssel próbál majd helyrehozni valamit az elmúlt évtizedek pusztításaiból. Távolságtól, a semmi közepén, egy dombon talál egy lerombolt templomocskát. Az öreg fejébe veszi, hogy saját pénzén saját kezével és némi segítséggel az ott lévő kövekből újra felépíti azt. Egy fiatal fiút vesz maga mellé, s megkéri, szerezzen még más munkaeerőt is. Nebojsa a tragédia után a munkába menekül. Azóta ő az egyik legismertebb sebészorvos. Nehezebbnél nehezebb műtétei után hazamegy üres lakásába, és próbál nem gondolni élete ürességére, ami tizenkét éve gyöttri.

ezt teszik-e a pogányok is? Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletesek.” (Mt 5,43–48)

Rankóhoz Marko egyik gyilkosának a fia jön el segíteni a templom építése körüli munkálataiban. Szelíd, szorgos fiú, de mégiscsak gyermeke gyilkosának a fia. Nebojsához autóbalesetben súlyosan megsérült beteget hoznak. Amikor meglátja, ki az, remegni kezd kezében a szike: Todor fekszik a műtőasztalon. Harist a gyámoltalan, bántalmazott Nada bűnöző férje megfenyegeti: vagy megmondja neki, hol rejtegeti feleségét és fiát, vagy az ő családjának esik bántódása. Védje-e saját véréit, nyugodt, megharcolt életét, vagy az ő életét egykor megmentő Marko menyasszonyát segítse? Mit diktál ezekben az esetekben Jézus parancsa?

ismeretlen katona megmenti az árus életét, viszont ezért súlyos árat kell fizetnie. Jóságáért életével fizet. Hiába van szó a katonatársukról, a három felbőszült egyenruhás Haris helyett most Markót kezdi el verni. Az egész főtér cinkos hallgatásba burkolódik. Még az asztalnál ülő Nebojsa is megdermed, amikor legjobb barátját üt-ni-vágni kezdik. Senki sem akar bajt a fejére, így elfordítják azt. Így veri halálra a három férfi az épp csak hazatérő katonát.

Eltelik tizenkét év. Nagy idő. A harcoknak is vége, az emberek élete is megváltozik, és a múlt is a feledés ködébe vész. A háború minden elszennvedője és áldozata igyekszik feldolgozni azt, amit lehet. Sokan elhagyják Boszniát, és hátrahagyva mindent, új életet kezdenek. Haris, a megmenekült boltos a németországgi Hellében telepedik le, és egy autógyárban keresi a kenyerét. Egy német asszonytól két kislánya született. Családapa, aki becsületese, tisztességes és nyugodt életet él. Nada szintén máshol keresi a boldogulását. Szerelme halála után kimegy pincérnőnek Németországba. Itt szed össze egy vadállatot, akitől Dusan fia született. A szintén szerb férfi éveken át bántalmazza nejét, így az asszony hat év körüli gyermekével menekülni kényszerül tőle. Így találja meg Harist. Máshoz nem tud fordulni, hisz ebben az idegen országban ki más tudná

A múlt, bár hallgat, és látszólag feldolgozott, elsimult, tizenkét évvel később annak a napsütéses délutánnak a szereplői ismét kénytelenek szembenézni a be nem gyógyult sebeikkel. Mind a három szereplő, Ranko, Nebojsa és Haris olyan helyzetbe kerül, hogy meg kell hozniuk egy súlyos döntést: bosszút állnak-e Marko értelmetlen haláláért, vagy megbocsátanak a gyilkosoknak. Jogosan merül fel bennük a kérdés, hogy bármit diktál is a lelkiismeretük, hitük, megéri-e egyáltalán jót tenni azokkal, akik Markót épp a jóságáért tiporták el. Most itt lenne a lehetőség a „szemet szemért, fogat fogért” elvet követni. Jézus azonban mást mondott: „*Én viszont azt mondom nektek: ne szálljatok szembe a gonosszal, hanem aki megüti az arcodat jobb felől, fordítsd felé a másik arcodat is.*” Sőt Jézus még többet kér tőlünk: „*Hallottátok, hogy megmondattok: Szeresd felebarátodat, és gyűlölöd ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldözik titeket, hogy legyetek mennyei Atyátoknak fiai, aki felhozza napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, mi a jutalmatok? Nem ugyanezt teszik-e a vámszedők is? És ha csak atyátokfiai köszöntitek, mennyivel tesztek többet másoknál? Nem ugyan-*

Az emberben rejülő nagyság csodás történetei ezek. Mindhárom hős felismeri, hogy a gyűlöletnek sohasem a gyűlölet, hanem csakis a szeretet vethet véget. Ez a 2013-ban készült, igaz történeten alapuló alkotás Srđan Aleksić (1966–1993) hőstettének állít emléket, aki egy jugoszláv amatőr színész, valamint igen tehetséges úszó volt. A Szerb Köztársaságban katonaként szolgált a boszniai háború alatt. Egyik nap látta, hogy a bosnyák szomszédját katonák egy csoportja zaklatja, bántalmazza. Megpróbált közbeavatkozni, mire a katonák Aleksić felé fordultak, és a puskájukkal addig verték, amíg kómába nem esett. Egy héttel később a kórházban halt meg. Több posztumusz díjat kapott nemes cselekedetéért, amelyet a véres háború idején mélyen hősiessnek ítétek.

A Templom a dombon
Szerbia Oscar-díjra nevezett alkotása,
és több neves filmfesztiválon
közönségdíjas lett.